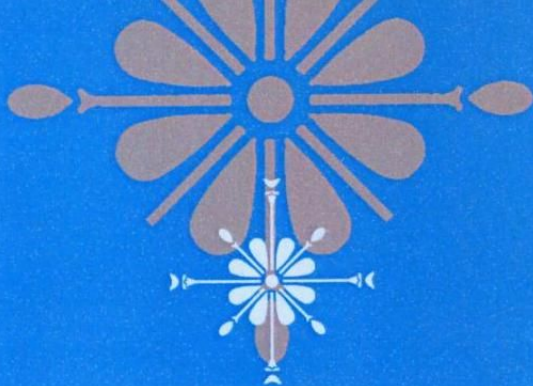

نهاد خانواده

مفهوم، مدل‌ها، کارکردها، آسیب‌ها
و راه کارهای تحکیم

دکتر سید عظیم حسینی

www.ketab.ir

سرشناسه	قوام، سیدعظیم، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	Qawam, Seyed Azim
مشخصات نشر	تهاد خانواده- مفهوم، مدل‌ها، کارکردها، آسیب‌ها، و راه کارهای تحکیم: سیدعظیم قوام
مشخصات ظاهری	تهران: موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت، ۱۴۰۲
شابک	۳۱۰: ۵/۲۱۰۵/۱۴۱۰ م.م
وضعیت فهرست نویسی	۹۷۸-۹۶۴-۴۹۵-۷۱۴-۷
پانداخت	فبا
موضوع	کتابخانه- هن ۳۰۵- ۳۱۰-۳۱۰
رده بندی کنگره	خانواده‌ها
رده بندی دهایی	Families
شماره کتابشناسی ملی	HQ۷۷۳
اطلاعات رگره کتابشناسی: فبا	۳۰۴/۵۵
	۹۲۶۵۲۴۳

فرهنگ هنری قدر ولایت

تهاد خانواده

مفهوم، مدل‌ها، کارکردها، آسیب‌ها، راه کارهای تحکیم

مؤلف: دکتر سیدعظیم قوام

ناشر: موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت

نوبت چاپ: سوم ۱۴۰۳ / شمارگان: ۲۰۰ جلد

حروفچینی: ظریفیان / ایتوگرافی: سحر / چاپ و صحافی: قدر ولایت (دیجیتال)

طرح جلد: امیر خلیلی فرد

قیمت ۱۲۰ هزار تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۹۵-۷۱۴-۷

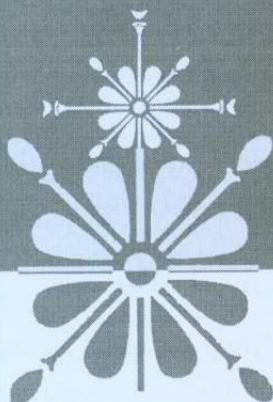
دفتر توزیع و پخش: خیابان پاستور - خیابان ۱۲ فروردین جنوبی - کوچه خاقانی پلاک ۸

تلفن: ۶۶۴۶۹۹۵۸-۶۶۴۱۱۱۵۱ نمابر: ۶۶۹۷۰۲۰۵

نشانی پایگاه اینترنتی: www.ghadr110.ir نشانی پست الکترونیکی: info@ghadr110.ir

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است

این کتاب با کاغذ حمایتی چاپ شده است

فهرست

۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول - مفهوم خانواده و مدل های آن
۱۸	بخش اول - مفهوم و اهمیت خانواده
۱۸	۱- مفهوم خانواده
۲۰	۲- اهمیت و جایگاه خانواده
۲۴	۳- خطر تزلزل نهاد خانواده
۲۹	بخش دوم - مدل های خانواده
۲۹	۱- خانواده هسته ای و گسترده
۳۱	۲- خانواده ناقص
۳۳	۳- خانواده مرد محور (پدرسالار)
۳۴	۴- خانواده زن محور (مادرسالار)
۳۵	۵- خانواده فرزند محور (فرزندسالار)
۳۶	۶- خانواده چند قطبی ناهمبند
۳۷	۷- خانواده پرخاشگر و سخت گیر
۳۹	۸- خانواده بی تفاوت
۳۹	۹- خانواده غرب زده
۴۱	۱۰- خانواده بسامان
۴۳	فصل دوم - کارکردهای خانواده

- ۴۷ **بخش اول - کارکردهای عاطفی و روانی**
- ۴۷ ۱- ایجاد آرامش روانی
- ۵۰ ۲- تأمین عواطف و محبت اعضای خانواده
- ۵۴ ۳- حمایت و مراقبت
- ۵۶ ۴- ایجاد انگیزه و احساس مسئولیت در زندگی
- ۵۸ ۵- حمایت از سالخوردگان
- ۶۱ **بخش دوم - کارکردهای اخلاقی**
- ۶۱ ۱- تنظیم رفتار جنسی
- ۶۵ ۳- ایجاد بستر رشد و تعالی اعضای خانواده
- ۶۷ ۴- رعایت حرمت والدین
- ۶۸ ۵- رعایت حقوق فرزندان
- ۷۲ **بخش سوم - کارکردهای تربیتی و زیستی**
- ۷۲ ۱- تربیت بسامان فرزندان
- ۷۵ ۲- تداوم نسل
- ۷۸ ۳- تأمین نیازهای زیستی اعضای خانواده
- ۸۰ ۴- هدایت آموزشی و تحصیلی فرزندان
- ۸۳ **بخش چهارم - کارکردهای فرهنگی**
- ۸۳ ۱- تقویت باورهای دینی اعضای خانواده
- ۸۵ ۲- نظارت و کنترل
- ۸۹ ۳- حفظ کرامت زن
- ۹۲ ۴- نهادینه کردن نقش مادری
- ۹۵ ۵- نهادینه کردن نقش پدری
- ۹۸ **بخش پنجم - کارکردهای اجتماعی**
- ۹۸ ۱- جامعه پذیر کردن فرزندان
- ۱۰۱ ۲- رشد و تعالی جامعه
- ۱۰۴ ۳- کاهش فساد اخلاقی و ناهنجاری‌ها در جامعه

۱۰۷	فصل سوم - آسیب‌های خانواده
۱۱۱	بخش اول - در حوزه تشکیل خانواده
۱۱۱	۱- مجرد زیستن
۱۱۳	۲- تأخیر در ازدواج
۱۱۵	۳- ازدواج‌های نادرست
۱۲۰	۴- تأخیر در فرزندآوری
۱۲۳	۵- فرزند کم
۱۲۷	۶- ازدواج مجدد و موقت
۱۳۰	۷- جهیزیه‌های سنگین
۱۳۳	۸- مهریه‌های سنگین
۱۳۶	بخش دوم - در حوزه اخلاقی و فرهنگی
۱۳۶	۱- سست شدن باورهای دینی
۱۳۸	۲- درآمد حرام
۱۴۱	۳- ترویج فرهنگ تقابل بین زوجین
۱۴۴	۴- عدم تأمین نیازهای جنسی در خانواده
۱۴۶	۵- عدم رعایت عفاف و پاکدامنی
۱۴۹	۶- بی بند و باری زنان و مردان در جامعه
۱۵۱	۷- همجنس‌گرایی و هم‌باشی
۱۵۴	۸- سبک زندگی غربی
۱۵۶	بخش سوم - در حوزه تربیت فرزند
۱۵۶	۱- عدم آشنایی با روش‌های تربیت فرزند
۱۵۸	۲- عمل نکردن به تکنیک‌های تربیتی
۱۶۱	۳- اختلاف والدین در سبک تربیت فرزند
۱۶۳	۴- دادن آزادی‌های بی‌حد و حصر به فرزندان
۱۶۷	بخش چهارم - در حوزه روابط والدین با یکدیگر
۱۶۷	۱- عدم آشنایی زوجین با مهارت‌های همسراری

- ۱۶۹ ۲- عدم رعایت حقوق و تکالیف نسبت به هم
 ۱۷۰ ۳- رفتارهای نادرست والدین با یکدیگر
 ۱۷۶ ۴- اختلافات و درگیری‌های والدین با یکدیگر
 ۱۷۷ ۵- کاهش ارتباطات و گفتگوهای اعضای خانواده
 ۱۸۰ **بخش پنجم - در حوزه مدیریت خانواده**

- ۱۸۰ ۱- تضعیف اقتدار معنوی والدین
 ۱۸۲ ۲- سلطه‌گری زن یا شوهر
 ۱۸۳ ۳- جابجایی نقش‌های والدین
 ۱۸۴ ۴- کاهش ارتباطات فامیلی
 ۱۸۶ ۵- دخالت‌های نابجای دیگران
 ۱۸۷ ۶- معاشرت‌های نامناسب
 ۱۹۰ **بخش ششم - در حوزه اجتماعی**

- ۱۹۰ ۱- فضای مجازی
 ۱۹۳ ۲- ماهواره
 ۱۹۵ ۳- اعتیاد به مواد مخدر
 ۱۹۷ ۴- طلاق
 ۲۰۰ ۵- اشتغال مادران
 ۲۰۳ ۶- تهاجم فرهنگی
 ۲۰۶ ۷- زندگی آپارتمان‌نشینی

فصل چهارم - راه کارهای تحکیم نهاد خانواده

- بخش اول - راه کارهای مربوط به اخلاق اعضای خانواده**
 ۲۱۳ ۱- رعایت صداقت
 ۲۱۴ ۲- گذشت و مدارا
 ۲۱۷ ۳- خوش اخلاقی و خوش رفتاری
 ۲۱۹ ۴- اعتماد زوجین به یکدیگر
 ۲۲۱ ۵- محبت و مهرورزی

۲۲۴	۶- صبوری
۲۲۶	۷- رعایت ادب و احترام
۲۲۷	۸- خوش زبانی
۲۲۹	۹- زبان تشکر و قدردانی
۲۳۲	بخش دوم - راه کارهای مربوط به روابط اعضای خانواده
۲۳۲	۱- وفاداری به هم
۲۳۵	۲- تأمین نیازهای عاطفی و روانی
۲۳۷	۳- تأمین نیازهای جنسی در کانون خانواده
۲۴۰	۴- کم توقعی از یکدیگر
۲۴۲	۵- تعامل همگرایی
۲۴۴	۶- مدیریت مالی خانواده
۲۴۶	۷- مثبت اندیشی و مسئولیت پذیری
۲۴۹	۸- یکپارچگی مالی
۲۵۰	۹- توجه به ویژگی های زنان و مردان
۲۵۴	۱۰- عدم جابجایی نقش های زوجین
۲۵۶	۱۱- روابط صحیح زوجین با خانواده های یکدیگر
۲۵۹	بخش سوم - راه کارهای آموزشی
۲۵۹	۱- آموزش مهارت های ازدواج
۲۶۲	۲- آموزش مهارت های همسررداری
۲۶۷	۳- آموزش مهارت های تربیت فرزند
۲۷۳	۴- آشنایی با شیوه های حل اختلاف
۲۷۷	۵- آموزش مهارت های رفتار با والدین
۲۷۹	۶- داشتن مشاور خانواده
۲۸۱	۷- توسعه مراکز آموزشی و مشاوره در امور خانواده
۲۸۶	بخش چهارم - راه کارهای فرهنگی و اجتماعی
۲۸۶	۱- به سازی فرهنگ حاکم بر جامعه

۲۸۸	۲- سبک زندگی اسلامی ایرانی
۲۹۰	۳- تقویت اعتقادات دینی اعضای خانواده
۲۹۲	۴- انجام واجبات و ترک محرمات
۲۹۵	۵- وضعیت اقتصادی مناسب خانواده
۲۹۷	۶- وجود قوانین مناسب حمایت از خانواده
۳۰۲	۷- بهداشت، تفریح و مسافرت
۳۰۵	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه

نهاد خانواده، نخستین و مهم‌ترین نهاد اجتماعی در تاریخ فرهنگ و تمدن انسانی است. در فرهنگ اسلامی، خانواده همانند درّی استوار و نهادی مقدس، بیشترین مسئولیت را در رشد و تربیت، و تعالی و سعادت وجود انسان بر عهده دارد. به همین دلیل، اصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر می‌دارد: «از آن جهت خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط، باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.»

یکی از اهداف اصلی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، حاکم کردن مقررات و آموزه‌های مرفقی شریعت اسلام در جامعه و برخورداری از حکومتی اسلامی است. از سوی دیگر فرهنگ حاکم بر جامعه تا حد زیادی متأثر از فرهنگ حاکم بر خانواده‌ها می‌باشد. بدین ترتیب، داشتن جامعه‌ای اسلامی و حاکم کردن آموزه‌ها و مقررات شرعی در جامعه و کشور، بدون داشتن خانواده‌های بسامان و اسلامی امکان پذیر نیست؛

چرا که خانواده بنیان اولیه و اساسی جامعه است. در حقیقت جامعه مجموعه‌ای از همین هسته‌های کوچک یعنی خانواده‌ها شکل گرفته است. اگر بتوانیم خانواده‌هایی موفق و پایدار داشته باشیم که مبتنی بر آموزه‌های اسلامی شکل گرفته و توسعه یافته باشد، در آن صورت می‌توانیم جامعه‌ای اسلامی و دیندار داشته باشیم.

به همین دلیل یکی از مسئولیت‌های بسیار مهم انقلاب اسلامی و وظیفه‌ای که دولت جمهوری اسلامی ایران بر دوش دارد، تلاش جدی و گسترده برای تحکیم و تقویت نهاد خانواده، آن هم مبتنی بر آرمان‌ها و ارزش‌های اسلامی می‌باشد. این وظیفه و رسالت اگر به خوبی انجام نشود، نمی‌تواند به دست‌آوردی در سایر عرصه‌های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و... به موفقیت‌های لازم دست پیدا کنیم.

این کتاب، نهاد خانواده را در چهار محور و در قالب چهار فصل مورد بررسی قرار می‌دهد. در فصل اول کتاب با مفاهیم خانواده و نیز مدل‌های گوناگون آن آشنا می‌شویم. در فصل دوم کتاب، نقش نهاد خانواده و کارکردهای گوناگون آن را در زمینه‌های عاطفی و روانی، اخلاقی، تربیتی و زیستی، فرهنگی و اجتماعی مورد بررسی قرار می‌دهیم.

در فصل سوم کتاب، به تهدیدات و آسیب‌هایی که متوجه نهاد خانواده است پرداخته و مصادیق آن را در حوزه‌های: تشکیل خانواده، اخلاقی و فرهنگی، تربیت فرزند، روابط والدین، مدیریت خانواده، و اجتماعی مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

فصل چهارم و پایانی کتاب، در مورد راه کارهای تحکیم خانواده

می‌باشد، که تحت عناوین: راه کارهای مربوط به اخلاق اعضای خانواده،
راه کارهای مربوط به روابط زوجین، راه کارهای آموزشی، راه کارهای
فرهنگی و اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار می‌دهیم.

سید عظیم قوام